

Groen en Heem Actueel

Nr.4, december 2022

Nieuwsbrief van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard
e.o. betrokken bij onze natuur en cultuurhistorie!

Correspondentieadres

Groen en Heem Valkenswaard e.o., Postbus 567, 5550 AN Valkenswaard
+31-(0)40-22 60 010, info@groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Bas Verbeek, (eindredactie en lay-out)
Lambert de Brouwer (redactieleden)

Agenda

December 24: Kerstmis

Wist u dat...

... ons het trieste bericht van het overlijden van onze vicevoorzitter Albert Aten heeft bereikt;
... we op zaterdag 15 oktober een wandelexcursie naar de Achterste Brug hebben georganiseerd;
... een reusachtige pergola de Corridor een groen gezicht moet geven;
... de nieuwe Westparallel meer lawaai geeft dan verwacht;
... het aantal elektrische auto's in Valkenswaard flink is gestegen;
... een deel van het sportpark aan de Norbertusdreef wordt groen wandelgebied;
... Woningbelang nestkastjes voor gierzwaluw, huismus en vleermuis plaatst;
... wij in beroep gaan tegen de natuurvergunning voor Exell Equestrian aan Klein Schaft 5;
... wij alvast iedereen prettige feestdagen en een goed 2023 wensen!

Van het Bestuur

Fijne feestdagen

Het bestuur van Groen en Heem Valkenswaard e.o. dankt u voor uw steun en medewerking in het afgelopen jaar en wenst u fijne feestdagen en een gezond en voorspoedig 2023!

Laatste Oproep contributie 2022

Leden die de contributie voor 2022 ad € 10,- nog niet hebben overgemaakt kunnen dit doen op banknummer **NL17TRIO0391081616**, ten name van Groen en Heem Valkenswaard e.o.

In Memorium

Albert Aten (1931 – 2022)

Ons heeft het trieste bericht bereikt dat onze vicevoorzitter Albert Aten voor velen, vrij plotseling en onverwachts, op 91-jarige leeftijd, op dinsdag 22 november is overleden.

We zullen ons Albert herinneren als een bescheiden, vriendelijke en behulpzame man vol passie en hart voor ons milieu en leefomgeving. Albert stond aan de wieg van de Milieuwerkgroep Valkenswaard die in 1972 uit het IVN Valkenswaard ontstond. In 1978 werd formeel de Vereniging Milieuwerkgroep Valkenswaard opgericht. De vereniging kende als doelstelling: "het bevorderen van een zodanige leefomgeving in Valkenswaard, dat mens en samenleving zich hierin zo goed mogelijk kunnen ontplooiën". Jarenlang zette Albert zich in voor onze vereniging.

In 2015 breidde de milieuwerkgroep zich met Albert als voorzitter uit en veranderde haar naam in Groen en Heem Valkenswaard. Tijdens de algemene ledenvergadering van 22 maart 2015 nam Albert afscheid als voorzitter en werd hij benoemd tot vicevoorzitter.

Albert bleef actief voor onze vereniging, sloot aan bij de bestuursvergaderingen, deed mee

aan excursies en leverde telkens weer een bijdrage aan het Groen en Heem Aktueel.

Onze gedachten zijn bij Albert en zijn nabestaanden en we zullen zijn inzet en passie voor onze natuur en ons milieu voorzetten.

Albert bedankt!

Nieuws en actualiteiten

Op verzoek verandert Valkenswaard het 'té groen' Verzetstrijdersplein

Het Verzetstrijdersplein in Valkenswaard is veel te groen om de naam 'plein' te dragen, stelt een dorpsbewoner die de gemeente om een naamswijziging vroeg. Met succes: binnenkort loop je er rond het Verzetstrijders-plantsoen.

Als je er omheen loopt is 'plein' niet de eerste associatie met het driehoekige lapje grond in hartje Valkenswaard dat ingeklemd ligt tussen de Leenderweg en de Bakkerstraat. Zeker niet als je net van de Markt afkomt, dat de naam plein veel eerder verdient. Het perk tegenover de voormalig Hervormde Kerk heeft meer weg van een grote tuin of parkje: een groen gazon omringd door oude eikenbomen en een oorlogsmonument dat de slachtoffers uit de Tweede Wereldoorlog herdenkt.

Een omwonende vroeg de gemeente daarom om de naam van het parkje te veranderen in plantsoen. Het gemeentebestuur zag hiervoor geen bezwaren en ging afgelopen week akkoord met het voorstel. Binnenkort wordt de naam op het bordje aangepast.

[Bron: Eindhovens Dagblad 13-10-2022](#)

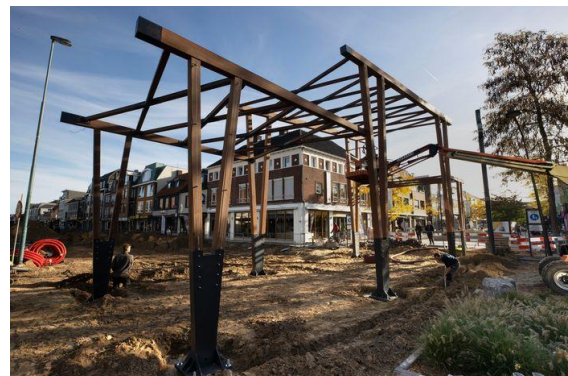
Reusachtige pergola moet Corridor groen gezicht geven

Een reusachtige pergola moet het Valkenswaardse winkelcentrum een nog groener aanzien geven. Tegelijk verbindt het hardhouten bouwwerk de winkelgebieden Corridor-Oost en Corridor-West met elkaar.

De pergola is geplaatst op de kruising van de Eindhovenseweg met aan weerszijden de twee voetgangersgebieden Corridor. Het staketsel

van horizontale en verticale balken moet in een later stadium nog zijn begroeiing - dat wordt blauwe regen - krijgen. Het hoogste punt ligt op bijna zeven meter. Dat punt ligt boven de twee rijstroken en biedt voldoende doorgang voor de wagens van het bloemencorso en de carnavalsoptocht.

De pergola maakt onderdeel uit van het grootscheepse herinrichtingsplan voor de Eindhovenseweg. Tot half november wordt er nog gewerkt aan het stuk vanaf de Corridor tot ongeveer de Beelmanstraat. Daarna wordt in de eerste helft van volgend jaar in noordelijke richting gewerkt tot de kruising Valkenierstraat en Carolusdreef, de zogenaamde Entree Noord. Vanaf de Oranje Nassaustraat komen in noordelijke richting twee rijbanen gescheiden door een groenstrook met bomen.

Het kruispunt bij de voormalige Antoniuskerk ondergaat een ware gedaanteverwisseling. Er zijn concrete plannen om daar een rotonde aan te leggen. Het bijzondere daaraan is dat deze vooral gebruiksvriendelijk gemaakt wordt voor het verkeer van oost naar west. En dus niet in de richtingen noord naar zuid.

Het autoverkeer vanaf de Valkenierstraat en de Carolusdreef wordt immers ontmoedigd om gebruik te gaan maken van de Eindhovenseweg. Bij het verlaten van de rotonde richting noord én zuid krijgt de automobilist te maken met een inritconstructie. Voor het fietsverkeer komen er op de rotonde vrijliggende fietspaden.

[Bron: Eindhovens Dagblad 12-10-2022](#)

De nieuwe N69 (Westparallel) geeft meer lawaai dan verwacht: aanvullend onderzoek, gesprek met bewoners

Metingen langs de nieuwe N69 tussen Valkenswaard en Veldhoven leveren hogere geluidswaarden op dan eerder berekend. Bij Dommelen en de Broekhovenseweg (gemeente Bergeijk) is gemiddeld 50 en 52 decibel gemeten, terwijl dat volgens modelberekeningen (uit 2018) respectievelijk 42 en 45 decibel zou moeten zijn. De wettelijke grens is 48dB.

De bovengenoemde decibels zijn uitgerekenende jaargemiddelden, gebaseerd op de meetgegevens die uit de metingen van april tot juni 2022 gekomen zijn. Ook wordt uitgegaan van de gemiddelden van dag, avond en nacht. Als we in de rapporten kijken zien we dat er zeer regelmatig dagen bij zijn met een gemiddelde waarde boven de 55 dB in Dommelen en boven de 57 dB op de Broekhovenseweg. Dat is 7 en 9 db boven de wettelijke norm. Bedenk hierbij dat een verschil van 3 dB een verdubbeling van het geluid betekent. En bedenk ook dat de mensen geen last hebben van gemiddelden, maar juist van de uitschieters. Voornamelijk is het verschil niet verklaarbaar. Hierdoor kan de provincie ook niet bepalen of en waar maatregelen nuttig zijn. De provincie heeft daarom besloten tot een jaar lang aanvullende geluidsmetingen langs de N69 en schakelt een onderzoeksbureau in om een verklaring te vinden.

Met omwonenden gaat de provincie in de tussentijd het gesprek aan. Dat gesprek heeft inmiddels op 30 november plaatsgevonden. Tijdens een goedbezochte bijeenkomst lieten de bewoners duidelijk weten dat een jaar langer meten onzin is. Eerder beweerde de provincie nog dat de omstandigheden alleen in het voorjaar voldoen aan de wettelijke standaarden voor metingen. En dat terwijl de bewoners juist in de herfst en winter erg veel overlast ervaren.

De metingen langs de N69 zijn uitgevoerd na meldingen van tientallen inwoners. Zij geven aan vooral bij een zuidwestelijke wind geluidsoverlast te ervaren van de provinciale

weg. De provincie heeft naar aanleiding van deze meldingen en reacties van omliggende gemeenten namens hun inwoners de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant verzocht het geluidsniveau te meten bij de woningen. Dit is in het voorjaar gebeurd.

Geluidsmetingen leveren eigenlijk altijd dezelfde gemiddelde waarden op als uit modelberekeningen – voor de N69 uitgevoerd in 2018 als onderdeel van het provinciaal inpassingsplan - naar voren komen, maar in dit uitzonderlijke geval niet. De geluidsbelasting blijkt groter dan verwacht. Dit terwijl er minder verkeer op de weg rijdt dan waarvan is uitgegaan bij de modelberekeningen, het aanwezige verkeer langzamer (dus stiller) rijdt en het geluidsreducerend asfalt beter werkt dan voorzien.

Aanvullende geluidsmetingen

Vanwege de onverwachte uitkomst heeft de provincie een extern bureau met veel ervaring op het gebied van verkeer en geluid gevraagd om een second opinion van de metingen. Deze second opinion is vlak voor de zomer uitgevoerd en bevestigt de uitkomsten van het onderzoek door de omgevingsdienst. Deskundigen van de provincie noch de onderzoekers kunnen het verschil in geluidsbelasting tussen metingen en berekeningen verklaren.

Gedeputeerde Suzanne Otters: “De gebiedsopgave N69 is bedoeld om de bereikbaarheid en de leefbaarheid te verbeteren.. Dat omwonenden nu hinder ervaren door geluid en het verschil tussen metingen en berekeningen niet verklaard kan worden is ronduit vervelend. Daarom vind ik

het niet meer dan redelijk om nu met de bewoners het gesprek aan te gaan.”

Meer informatie

Op brabant.nl/N69 vind je een link naar zowel het onderzoek van de Omgevingsdienst als de second opinion van het extern bureau. Hier vindt u ook een leeswijzer ter toelichting op deze twee documenten. Ook is meer informatie te vinden op www.overlastn69.nl

Bron: Ton Zwerts naar aanleiding van het artikel in [Valkenswaard24 11-10-2022](#)

Beroep tegen natuurvergunning voor paardenbedrijf Exell Equestrian aan Klein Schaft 5

De provincie heeft een natuurvergunning verleend voor de paardenhouderij Exell Equestrian. Zo'n natuurvergunning ontbrak al jaren en is verplicht voor activiteiten die schadelijke gevolgen kunnen hebben voor Natura2000-gebieden. Naast het houden van paarden organiseert het bedrijf jaarlijks twee grote en meerdere kleinere evenementen. Het bedrijf ligt vlakbij het Natura2000-gebied Leenderbos en de mogelijke stikstofdeposities (o.a door de vele verkeersbewegingen door de evenementen) kunnen de al bestaande overbelaste situatie door stikstof van de natuur verergeren.

We gaan in beroep tegen de verleende vergunning bij de Rechtbank Oost-Brabant. We zijn van mening dat de vergunning onterecht is verleend door onjuiste toepassing van de wet- en regelgeving wat stikstof betreft. Zeker in deze tijd waarbij de stikstofneerslag in de natuur fors moet verminderen en boerenbedrijven bij Natura2000-gebieden dreigen te moeten verdwijnen. Als argumenten voor de vergunningverlening worden gesteld dat de agrarische activiteiten van het bedrijf onlosmakelijk waren verbonden met een voormalig varkensbedrijf aan de Schafterdijk. Het merkwaardige argument was dat op die locatie ook paarden waren. Vervolgens worden de stikstofrechten van het reeds jaren geleden beëindigde varkensbedrijf beschouwd als rechten die kunnen worden “weggestreept” tegen de stikstofuitstoot van de paardenhouderij Exell Equestrian en voor de

evenementen. Naar onze mening wordt het “tovertruc”, de zogenaamde “interne saldering stikstof” weer uiterst creatief, ten onrechte, toegepast. We zijn benieuwd naar wat de rechter daarvan vindt.

Woningbelang plaatst nestkastjes voor gierzwaluw, huismus en vleermuis

Iedereen kent wel een verhaal over een nieuwbouw- of verbouwproject dat stagneert vanwege één of meerdere beschermde diertjes. Hoe dat precies zit legt Frenklin van der Burgt van Woningbelang graag uit aan Valkenswaard24.

Adviseur Vastgoed Frenklin van der Burgt houdt zich bij Woningbelang vooral bezig met een aantal nieuwbouwprojecten, vastgoedbeheer, begrotingen, jaarcijfers en beleid. Hij is daarmee ook goed op de hoogte van de wijze waarop wordt omgegaan met beschermde dieren, met name de gierzwaluw, de vleermuis en de huismus. Hij benoemt juist deze drie omdat die honkvast zijn, en steeds weer op dezelfde plek terugkomen om te broeden. Frenklin: “Wij zorgen momenteel niet alleen voor huisvesting van mensen, maar ook voor heel veel beestjes.”

Dan legt hij uit dat Woningbelang er vroeger vaak last van had dat bij elk wat groter onderhoudsproject een ontheffing van de provincie moest komen in het kader van de Wet Natuurbeheer, voor flora en fauna. “Wij moeten steeds bij ieder project aangeven aan de Omgevingsdienst (namens de provincie) dat we nieuwbouw of verbouw willen gaan plegen. Zij vragen zich dan af of er beschermde dieren zouden kunnen zitten in dat gebied, met name

de drie genoemde soorten. Daar moeten we op toetsen.”

Kieren sluiten, kastjes hangen

Daardoor moet in bepaalde perioden, afhankelijk van het broedseizoen van het diertje, geïnspecteerd worden door een ecooloog. “Deze inspecteert vooral of er een kans is dat deze diertjes zich hier zouden kunnen huisvesten. Als die mogelijkheid er is, mag je niet zomaar beginnen met werkzaamheden”, aldus Frenklin, die aan de hand van een ecologisch werkprotocol te werk moet gaan. “In de praktijk betekende dat vaak dat we door de toetsing en het indienen bij de Omgevingsdienst te horen kregen dat we soms wel een jaar moesten wachten. Want in dat protocol staat dat we die woningen moeten ontmoedigen voor huisvesting van die beestjes.”

Daarmee wordt bedoeld dat spleten, kieren en openingen moeten worden dichtgemaakt, zodat de beestjes er niet meer terecht kunnen. Tegelijkertijd moeten er maatregelen getroffen worden om de dieren alternatieve huisvesting te bieden. “Daarom plaatsen wij kastjes voor de huismus, de vleermuis en de gierzwaluw.” Inmiddels beschikt Woningbelang over een generieke ontheffing die vijf jaar geldig is, zodat niet elke keer opnieuw bij de provincie hoeft te worden aangeklopt. Maar het ecologisch werkprotocol moet wel bij elk project geschreven en gehanteerd worden. Daar staat ook steeds in hoeveel kastjes er geplaatst moeten worden. “Ook staat er in dat jaarlijks gekeken moet worden of de beestjes er inderdaad gebruik van maken.”

Wanneer moet nou precies zo’n protocol worden opgemaakt? Frenklin: “Bijvoorbeeld als we iets met de daken doen, als we voegwerk uitvoeren, als er spouwmuurisolatie moet worden aangebracht en zelfs als er steigers moeten worden geplaatst om te schilderen. De aannemers krijgen conform zo’n protocol de opdracht om de – mogelijk – aanwezige beestjes zoveel mogelijk met rust te laten. Natuurlijk wordt er ook geïnspecteerd voordat we aan nieuwbouw beginnen” zo vertelt de adviseur Vastgoed. Samengevat zegt hij: “We inspecteren bij alles wat aan

onderhoud of sloop wordt uitgevoerd en wat van invloed kan zijn op het welbevinden van die beestjes.” Steeds weer klinkt in zijn woorden de cyclus Inspecteren, Ontmoedigen, Alternatieve huisvesting realiseren en pas daarna de werkzaamheden starten. “Door dat alles hebben onze bewoners vaak veel geduld nodig voordat wij aan het werk mogen beginnen.”

Nuttige beestjes

In de motivatie naar bewoners waarom het soms zo lang kan duren, vertelt Woningbelang dat de rol van de diertjes in de natuur ontzettend belangrijk is. “We proberen de mensen te overtuigen dat de beestjes die ze vaak eng vinden, dé insectenvangers pur sang zijn. Als je een hekel hebt aan muggen: vlermuizen zijn super-goede muggeneters. Ben blij als je een vleermuis hebt, want ze halen veel insecten weg”, zo luidt het. Voor Frenklin is het wat frustrerend dat bedrijven bij particulieren vaak zó aan de slag kunnen, terwijl instanties als Woningbelang steeds weer een omvangrijk protocol moeten volgen voordat het werk in gang kan worden gezet. Ook geeft hij aan dat alle kosten die het met zich meebrengt, ten laste van Woningbelang komen.

Of het nou om de steenmarter gaat, de rugstreeppad, de kauw of welk beschermd dier dan ook, het is duidelijk dat Woningstichting Woningbelang positief omgaat met het gegeven dat bepaalde diersoorten een speciale status hebben en daardoor nou eenmaal beschermd moeten worden. Frenklin: “In het begin snapte niemand iets van de vertragingen die dat met zich meebracht. Nu kunnen we vooraf al rekening houden met de nodige extra tijd voor de inspectie, de ontmoediging en de alternatieve huisvesting. Dat geeft voor de bewoners meer duidelijkheid en begrip, en maakt het voor ons beter planbaar.”

Alles volgens plan

Meer en meer zullen de nestkastjes in Valkenswaard te zien zijn. Bijvoorbeeld in ‘t Gegraaf, waar 245 woningen worden verduurzaamd in ’23 / ’24. Alle gaatjes en kiertjes hebben we inmiddels al dichtgezet en richting broedseizoen verschijnen de

broedkastjes. En dat allemaal volgens plan, want tijdens een vorig project in 2019 zijn er beschermde diersoorten gevonden.” Het is duidelijk dat Woningbelang meer en meer bewust verduurzaamt en natuur-inclusief te werk gaat. Dat hoor je aan het verhaal van Frenklin, maar ook zie je dat aan het plaatsen van zonnepanelen en het aanbrengen van blauw-groene daken met plantjes en waterbuffer. Vooral in de omgeving Nieuwe Waalreseweg en Willibrorduslaan bevinden zich talrijke permanente verblijfplaatsen voor de diertjes.

[Bron: Valkenswaard24 06-11-2022](#)

Aantal elektrische auto's in Valkenswaard flink gestegen

In Valkenswaard is het aantal elektrische auto's in een jaar tijd gestegen met 36 procent. Deze groei vond plaats in september 2021 tot en met september 2022. In september 2021 stonden er 269 elektrische auto's geregistreerd in Valkenswaard, wat is gestegen naar maar liefst 365.

Er rijden momenteel 117 elektrische auto's per 10.000 inwoners. Dit en meer blijkt uit onderzoek van TechTiek op basis van de meest recente data van de RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland). Noord-Brabant is de provincie waarbij het aantal elektrische auto's met 41 procent is gestegen. In 2021 reden er 36.263 elektrische auto's in Noord-Brabant wat is gestegen naar 53.349 in 2022. Dit zijn in totaal 206 elektrische auto's per 10.000 inwoners. Het is de provincie met de meeste geregistreerde elektrische voertuigen van Nederland.

Noord-Brabant gaat mee met landelijke trend

Op landelijk niveau stijgt het aantal elektrische auto's met 45 procent. Noord-Brabant zit hier dus net iets onder met maar liefst een groei van 41 procent. De snelst groeiende provincies zijn Limburg (+61 procent), Zeeland (+61 procent) en Groningen (+59 procent).

In de gemeente Breda staan de meeste elektrische auto's geregistreerd van Noord-Brabant, namelijk 19.730. Dit hoge aantal is te verklaren door één of meerdere vestigingen van leasebedrijven. Ook verhoudingsgewijs heeft Breda de meeste elektrische auto's. In totaal rijden er 1.068 elektrische auto's per 10.000 inwoners. De gemeentes in Noord-Brabant met verhoudingsgewijs de meeste elektrische auto's zijn:

1. Breda: 1.068 elektrische auto's per 10.000 inwoners
2. Tilburg: 320 elektrische auto's per 10.000 inwoners
3. Den Bosch: 232 elektrische auto's per 10.000 inwoners
4. Maashorst: 205 elektrische auto's per 10.000 inwoners
5. Nuenen, Gerwen en Nederwetten: 202 elektrische auto's per 10.000 inwoners

In het Klimaatakkoord staat dat Nederland in 2030 49 procent minder CO2 moet uitstoten. Schoon vervoer helpt die doelen te bereiken. De ambitie in het Klimaatakkoord is dat in 2030 alle nieuwe auto's emissieloos zijn. Volgens de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) zullen er in 2030 naar schatting 1,9 miljoen elektrische personenauto's in gebruik zijn. Dit betekent dat het aantal elektrische personenauto's in de komende 7 jaar moet verzesvoudigen.

[Bron: Valkenswaard24 01-12-2022](#)

Deel van sportpark Norbertusdreef wordt groen wandelgebied

Op donderdag 17 november start de gemeente Valkenswaard met werkzaamheden op het terrein van sportpark Norbertusdreef in Dommelen. De gemeente maakt het sportpark openbaar toegankelijk en vormt het om tot een veelzijdig bomen- en plantenpark waar

iedereen een fijne wandeling in het groen kan maken.

De werkzaamheden zullen in november vooral bestaan uit grond en sloopwerk. In december volgt een boomfeestdag in samenwerking met één of meer basisscholen in Dommelen. Hierover volgt later meer info. Het totale project zal naar verwachting half januari 2023 klaar zijn. Deze planning is wel afhankelijk van de weersomstandigheden.

Tennis- en jeu de boulesverenigingen

Op sportpark Norbertusdreef zijn tennisvereniging LTV en de jeu de boulesverenigingen Dommels Boeleke en Pétanque Club Dommelen (PCD) gehuisvest. Deze verenigingen hebben echter niet alle beschikbare ruimte nodig voor hun activiteiten. Omwonenden en de gemeente zagen hier een mooie kans om een extra stuk openbaar groen te realiseren in Dommelen.

Gras, bomen en wandelpad

De bestaande grasstroken worden omgevormd tot een veelzijdig bomen- en plantenpark met zoveel mogelijk inheemse beplanting die insecten en vogels aantrekt (voor het verhogen van de biodiversiteit). Verder wordt het park voor publiek toegankelijk via de bestaande ingang aan de Norbertusdreef, het Brouwersbos en een nieuwe ingang vanaf de Kerkakkerstraat. Er wordt een wandelpad gemaakt zodat mensen straks via het sportpark een mooi ommetje door de wijk kunnen maken.

Ontwerp in overleg met omwonenden en verenigingen

De gemeente heeft de afgelopen tijd overleg gehad met de omwonenden van het sportpark, de verenigingen en wijkorgaan WeDommelen. Uit dat overleg is een ontwerp naar voren

gekomen waarin de opmerkingen en wensen van de omwonenden en verenigingen zo goed mogelijk zijn meegenomen.

[Bron: Valkenswaard24](#)

Wolf doodgereden in Belgische Hechtel, zo'n vijftien kilometer onder de grens

Onlangs is een wolf doodgereden op de Noord-Zuidverbinding in het Belgische Hechtel. Het overleden dier is intussen weggehaald en wordt later opgehaald door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

De plek van de aanrijding ligt op zestien kilometer van de grens met Nederland, recht onder Valkenswaard. Momenteel leven er meer dan tien wolven in Belgisch Limburg. Onder hen zijn twee eenjarige wolven die in 2021 geboren werden en negen welpen van dit jaar. De kans bestaat dat de doodgereden wolf een van de negen welpen is. Het instituut gaat dit onderzoeken.

„Dat gaat het onderzoek uitwijzen, maar eigenlijk zie je vrij eenvoudig of het om één van de welpen gaat“, zegt Koen Van Muylem van het INBO. „De kans is reëel dat het inderdaad om een van die jongere dieren gaat. Het zou best kunnen dat het dier al nieuwe gebieden ging verkennen, maar nog niet gewend was aan het verkeer. Dat is moeilijk te achterhalen. Maar we hebben gelukkig al genetisch materiaal van de welpen waardoor we kunnen zien om welke wolf het precies gaat.“ De autopsie op het kadaver volgt later deze week.

Het is niet de eerste keer dat een wolf wordt aangereden. Het eerste ongeval met een wolf in Belgisch Limburg gebeurde ook al op de Noord-Zuidverbinding in oktober 2020. Daarbij kwam een jonge wolvin om het leven. Begin dit jaar verdronk er nog een wolf nog in het Albertkanaal in Hasselt en amper een maand later kon een vrachtwagenchauffeur een wolf maar nipt ontwijken in Houthalen-Helchteren. „Eigenlijk zijn we verrast dat het zo lang geduurd heeft voor er nog eens een aanrijding gebeurde met een wolf“, zegt Van Muylem.

[Bron: Eindhovens Dagblad 11-12-2022](#)

Informatie

Stikstof

Door Ton Zwerts

Stikstof is misschien wel een van de woorden die het meest besproken is in journaals en actualiteitenprogramma's.

Maar waarom? Laat ik maar bij het begin beginnen,

Stikstof is een gas. Eerst een beetje scheikunde. Op de aarde, maar eigenlijk in het hele heelal bestaan heel veel stoffen. Als deze stoffen niet verbonden zijn met andere stoffen noemen we de deeltjes atomen en de stoffen noemen we elementen. Ieder element geven we aan met een letter of een combinatie van 2 letters. Enkele bekende elementen zijn waterstof (H), zuurstof (O), ijzer (Fe), Stikstof (N), Koolstof (C), Chloor (Cl). Sommige zijn vaste stof, anderen zijn gas, weer anderen vloeistof. Als een stof uit een verbinding bestaat van twee of meer atomen dan noemen we die deeltjes moleculen. Stikstof is een gas waarvan de moleculen bestaan uit 2 atomen. We schrijven dat als N_2 .

Stikstof is overal om ons heen, want de lucht die we inademen bestaat voor 78% uit stikstof (N_2). Stikstof kan zich ook verbinden met andere elementen: bijvoorbeeld met waterstof. Eén atoom stikstof verbindt zich met 3 atomen waterstof. Er ontstaat NH_3 , een gas wat we ammoniak noemen. Deze stof heeft totaal andere eigenschappen dan de twee elementen waar hij uit opgebouwd is.

Ammoniak scheiden we uit via onze urine. Maar wel weer nadat het ammoniakmolecuul verbindingen is aangegaan met weer andere stoffen. Maar in welke vorm dan ook: we scheiden dus stikstof uit, weliswaar verbonden met andere elementen. En wij mensen niet alleen, ook andere dieren doen dat. Dat komt omdat dieren en planten voor een groot deel opgebouwd zijn uit eiwitten. Dat zijn vaak ingewikkelde stoffen met allerlei functies. Maar in al die moleculen van al die verschillende eiwitten zit altijd één of meer stikstof atomen. We eten eiwitten en verteren

(verteren is uit elkaar sleutelen en de bouwstenen opnieuw gebruiken) ze om de verschillende moleculen en elementen te pakken te krijgen voor de bouw en onderhoud van ons lichaam. Daarbij wordt de overtollige stikstof uitgescheiden.

De stikstof die het lichaam verlaat door de urine blijft vaak keurig in die urine. Ook in de poep zit stikstof, maar veel minder. Wel een hele boel bacteriën, waarvan enkele in staat zijn om de vastgelegde stikstof uit de urine los te maken. Die verbindt zich dan met waterstof en dan vormt zich ammoniak. Dat is een gas wat kan ontsnappen. Vandaar dat in moderne stallen geprobeerd wordt om de vaste en de vloeibare fractie uit elkaar te houden, in normale taal: er wordt geprobeerd om de urine en de poep gescheiden te houden door de urine zo snel mogelijk af te voeren met behulp van speciale vloeren. Dat lukt niet altijd helemaal en dus kunnen de bacteriën aan de slag. Door de dieren en de stallen vaak schoon te vegen en alles af te voeren naar de opslag wordt het oppervlakte van de mest verkleint en kan er minder ammoniak ontsnappen.

Ook luchtwassers worden ingezet om de lucht die uit de stallen komt te zuiveren van ammoniak en zo te zorgen dat de stikstof niet kan ontsnappen. Wanneer later de mest op het land verspreid wordt gebeurt dat niet meer zo als vroeger. Geen enorme fonteinen mest meer, maar alles wordt meteen in de grond gewerkt. Je ruikt het nog maar een uur en vroeger rook je het dagen. De stikstof zit veel meer onder de grond en kan niet in de lucht

ontsnappen. En dat is de bedoeling. Want om te kunnen groeien moeten de gewassen de stikstof op kunnen nemen.

De agrarische sector heeft al deze vernieuwingen doorgevoerd sinds in de jaren 80 de stikstofuitstoot enorm was (weet u nog: de zure regen). En op die manier de uitstoot weten terug te dringen. Maar als de veestapel blijft groeien dan worden de resultaten van de vernieuwingen ingehaald door de steeds grotere aantallen dieren. En dat is sinds ongeveer 2015 het geval.

Tot zover iets over stikstof, de veeteelt en de maatregelen.

Stikstof gaat niet alleen verbindingen aan met waterstof. Ook met zuurstof gebeurt dat. Er wordt dan stikstofdioxide gevormd. Ook een gas. Dat gebeurt vooral in motoren en in de industrie. En ook dat gas verspreidt zich in de natuur. Daar over meer in het volgende bulletin.

Het volgende deel gaat over stikstofdioxide en waar die vandaan komen.

En dan komt er nog een deel over wat de stikstof in de natuur doet.

Drie naamborden voor plantsoenen

Op advies van de commissie straatnaamgeving, heeft het college van burgemeester en wethouders, voor drie plantsoenen in de gemeente Valkenswaard een naam vastgesteld.

De toegekende namen zijn 'Frans Hoppenbrouwersplantsoen' (nabij de Kreijenbeek), 'Jeroen Mettesplantsoen' (nabij De Smelen) en 'Maria van Schoorplantsoen' (grote groenstrook aan de Tienendreef, vanaf de Dommelstraat tot aan de rotonde). Voor deze plantsoenen zijn speciale naamborden gemaakt met een korte toelichting op de vastgestelde naam.

Donderdag 20 oktober heeft burgemeester Anton Ederveen, samen met de commissie straatnaamgeving en betrokkenen, twee van

deze naamborden, 'Frans Hoppenbrouwersplantsoen' en 'Jeroen Mettesplantsoen', symbolisch onthuld. Dit gebeurde na toespraken door de burgemeester, de heer Coolen (lid van de commissie straatnaamgeving) en door professor Korsten, die de heer Mettes goed heeft gekend. Nabestaanden van Frans Hoppenbrouwers en Jeroen Mettes en overige betrokkenen bij de plantsoenborden waren uitgenodigd voor dit moment.

Frans Hoppenbrouwersplantsoen

De commissie straatnaamgeving kwam met het initiatief om een plantsoen in Valkenswaard te vernoemen naar Frans Hoppenbrouwers. De nabestaanden van de heer Hoppenbrouwers stonden heel positief tegenover dit voorstel. De commissie stelde voor om het plantsoen bij de splitsing Kreijenbeek/Bosstraat de naam 'Frans Hoppenbrouwersplantsoen' toe te kennen. Deze naam is vervolgens officieel vastgesteld door het college.

Schrijver/dichter Frans Hoppenbrouwers (1940-2013), werd geboren in Valkenswaard. Hij schreef hoorspelen, kinderboeken, verhalen en historische boeken. Daarnaast verschenen van zijn hand een respectabel aantal dichtbundels. Frans was een zeer geliefd schrijver in de regio.

Van 2005 tot 2012 vervulde hij de rol van gemeentedichter van Valkenswaard. In 2010 verscheen van zijn hand "Dorp aan de Dommel" een bloemlezing van Valkenswaardse gedichten met zeventig sonnetten.

Op 26 plaatsen, die onderwerp zijn van een gedicht, kwamen in 2013 als eerbetoon tafeltjes met het betreffende gedicht. Ze

vormen samen de wandel- en fietsroute 'Beleef het gedicht' in en rond Valkenswaard.

Jeroen Mettesplantsoen

De nabestaanden van de heer Jeroen Mettes hebben bij de commissie straatnaamgeving een verzoek ingediend voor vernoeming naar de heer Mettes. Ze deden een concreet voorstel voor het plantsoen bij het appartementencomplex aan De Smelen.

De commissie bracht een positief advies uit over deze naamgeving en het college stelde de naam officieel vast.

Jeroen Mettes (1978-2006), dichter, essayist, criticus en literatuurwetenschapper, is opgegroeid in Valkenswaard. Studeerde literatuurwetenschap aan de universiteit van Leiden en slaagde summa cum laude. Hij liet een oeuvre na dat al voor zijn dood bijzonder veel aandacht kreeg en jaren daarna nieuwe generaties lezers en schrijvers bleef boeien.

In 1999 begon hij een blog 'Poëzienotities' die veel losmaakte in de literatuurwereld. Ook begon hij aan een prozagedicht 'Het Nieuwe Zinnen-epos' dat hij de naam N30 gaf. N30 staat voor 30 november 1999 toen een congres van de Wereldhandelsorganisatie in Seattle USA door massaprotesten werd stilgelegd.

Voor de Nederlandse literatuur is N30 een nieuwe manier van schrijven, zeker voor een werk van deze omvang. In 2011 werd 'Nagelaten werk' uitgegeven, bestaand uit 2 boeken: 'Weerstandsbeleid' en 'N30+'.

N30 is ook nu nog regelmatig onderwerp van vele discussies.

Maria van Schoorplantsoen

De commissie naamgeving heeft het voorstel aangedragen om het plantsoen aan de Tienendreef in Dommelen, net voorbij huize Agnetendal, de naam Maria van Schoorplantsoen toe te kennen. Deze naam past historisch gezien goed op deze locatie en het college heeft de naam vastgesteld.

Op de plaats van Huize Agnetendal aan de Dommelstraat heeft het gelijknamige klooster gestaan. Maria van Schoor is ruim dertig jaar overste van het convent geweest en overleed op 18 maart 1573. Haar grafsteen bevindt zich nu in het portaal van de St. Martinuskerk

Dirk Bruninckx was priester en stichtte in 1432 een nonnenklooster van de Derde Orde van St. Franciscus in Achel. In 1452 stichtte hij ook in Dommelen een tweede klooster.

Het klooster werd rijk begunstigd door geestelijke en wereldlijke overheden. Hierdoor bloeide het klooster op en er waren soms wel zeventig zusters. In 1717 kwam er op last van de Staten-Generaal een einde aan de aanwezigheid van het convent en vertrok moeder-overste Maria van de Eijnden met enkele zusters naar Arendonk, waar Sint-Agnetendal opnieuw werd opgericht.

[Bron: Valkenswaard24 21-10-2022](#)

Activiteiten

Wandelexcursie Achterste Brug Borkel en Schaft

Op zaterdagochtend 15 oktober organiseerde Groen en Heem Valkenswaard e.o. een wandelexcursie naar de Achterste Brug, een buurtschap liggend in een landelijke omgeving en grenzend aan het natuurgebied De Plateaux.

Onze vaste gidsen Jacques van Kessel en Ellen van Beek gaven ons tekst en uitleg over dit prachtige gebied. Rondom de Achterste Brug ligt het gebied Horsten en Putten. Dit is het leefgebied van de bever en de ijsvogel, maar ook de buizerd en wespensdief (in de zomer) kunnen we hier tegenkomen.

Ook werden we kort door Bas Verbeek bijgepraat over de rijke historie die dit gebied kent.

De weergoden waren ons deze ochtend ondanks de voorspellingen gunstig gezind en wij kijken terug op een zeer geslaagde wandeling!

Colofon

Groen en Heem Actueel is het drie maandelijks orgaan van de vereniging Groen en Heem Valkenswaard en omstreken.

Correspondentie adres

Groen en Heem Valkenswaard e.o.
Postbus 567, 5550 AN
Valkenswaard
Tel.: 040-22 60 010
info@groen-heemvalkenswaard.nl
www.groen-heemvalkenswaard.nl

Redactie

Eindredactie en Lay-out :
Bas Verbeek

Redactieleden:
Bas Verbeek en Lambert de Brouwer

Financieel

IBAN: NL17TRIO0391081616
KvK: 40235293

Aanwijzingen voor auteurs zijn op aanvraag verkrijgbaar bij de hoofdredacteur. Artikelen dienen digitaal te worden aangeleverd.

Adreswijzigingen

Kunnen worden doorgegeven aan de ledenadministratie:
info@groen-heemvalkenswaard.nl

© 2022 Groen en Heem
Valkenswaard e.o.,